

SKIPR

‘Meer aandacht nodig gepast gebruik dure medicijnen’

- [Shannah Spoelstra](#)
- 30 juli 2019

In plaats van een focus op dure medicijnprijzen, zou er veel meer aandacht moeten komen voor het gepast gebruik van deze medicijnen. ‘We kijken teveel naar de prijs en moeten veel meer kijken naar het volume’, aldus Saskia van der Erf, partner bij SiRM. Hoewel het op de agenda staat, wordt gepast gebruik nog niet systematisch onderzocht en geïmplementeerd. Dat concluderen SiRM en Common Eye in hun [onderzoek](#) ‘Op naar hoger hangend fruit’, in opdracht van het ministerie van VWS. Ze adviseren VWS dan ook om aandacht te hebben voor het stimuleren en faciliteren van gepast gebruik onderzoek. Van der Erf: ‘We zijn met zijn allen vooral bezig met de prijzen van nieuwe geneesmiddelen. We onderzoeken onvoldoende of de effectiviteit van innovatieve geneesmiddelen in de praktijk is zoals de fabrikant deze op basis van de klinische studies voorstelde’.

Gepast gebruik

Met de door VWS in 2016 publiceerde 'Visie op geneesmiddelen: Nieuwe geneesmiddelen snel bij de patiënt tegen aanvaardbare kosten', beoogde toenmalig minister Schippers onder andere gepast gebruik van innovatieve geneesmiddelen te bevorderen. Gepast gebruik houdt in dat een innovatief geneesmiddel wordt voorgeschreven aan de juiste patiënt, op het juiste moment in de behandeling, met de juiste dosering en met start- en stopcriteria. Niet alleen is gepast gebruik van nieuwe medicijnen van belang vanwege de hoge kostenpost. Ook kan verkeerd gebruik leiden tot onnodige (en mogelijk schadelijke) onder- of overbehandeling.

Meer nodig dan klinisch onderzoek

Bij de introductie van een nieuw medicijn wordt over het algemeen gepast gebruik gebaseerd op klinisch onderzoek door de fabrikant. Idealiter volgt er aanvullend onderzoek in de praktijk. Zo kunnen er zogenaamde 'witte vlekken' ontstaan als het gaat over indicatiestelling, dosering, start- en stopcriteria en plaatsbepaling ten opzichte van andere bestaande behandelmogelijkheden. Ook worden niet alle patiëntengroepen meegenomen in dit klinisch onderzoek, waardoor de effectiviteit van de behandeling bij die groepen onbekend is. Een sterk gecontroleerde onderzoeksetting is daarnaast niet gelijk aan de dagelijkse praktijk, zo stellen de onderzoekers.

Volumeverlies

Onderzoek naar gepast gebruik vindt niet systematisch plaats na introductie van een innovatief geneesmiddel. Dat komt volgens de onderzoekers omdat veel partijen hier geen direct belang bij hebben. Fabrikanten maken hierover afspraken met de EMA, maar ervaren daarnaast weinig prikkels om onderzoek te doen naar gepast gebruik. Dat kan immers tot volumeverlies leiden. 'De fabrikant wil dat zijn medicijn aan een zo groot mogelijke doelgroep wordt voorgeschreven en heeft dus niet direct baat bij een dergelijke monitoring', aldus Van der Erf.

Partijen die wél belang hebben om gepast gebruik onderzoek te doen, ervaren (financiële) belemmeringen bij de opzet van een dergelijke studie. Van der Erf begrijpt dan ook wel dat VWS en Zorginstituut Nederland (ZIN) zich meer focussen op de voorkant van het proces, namelijk de prijzen. 'Er zijn te weinig middelen en mankracht beschikbaar om die monitoring goed en scherp te krijgen'.

Structurele financiering

Door gebrek aan financiering wordt regelmatig een onderzoeksregister opgezet met behulp van een fabrikant. Dat is logischerwijs ongewenst, omdat de fabrikant andere belangen kan hebben en de verzamelde gegevens meestal eigendom van de fabrikant zijn. Omdat een deel van deze registers zich richten op één type medicijn, is een goede vergelijking van verschillende (therapeutische) behandelingen lastig. De onderzoekers pleiten dan ook voor meer regievoering op degelijke registers en inzet op structurele financiering voor monitoring.

Evaluatie

[Eerder](#) deze zomer publiceerde de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) de [rapportage](#) Zorgevaluatie en Gepast Gebruik van het programma ZE&GG. Hierin is in kaart gebracht hoe zorgevaluatie en gepast gebruik kan worden bevorderd en wat daarvoor nodig is. Om inbedding hiervan in het reguliere zorgproces te bevorderen, zijn verschillende mogelijkheden voor een [structurele financiering](#) besproken. Adviesbureau [SiRM](#) bekeek welke initiatieven en programma's er lopen die raakvlakken hebben met zorgevaluatie en gepast gebruik. Een belangrijk punt van aandacht is volgens de onderzoekers het vinden van samenhang tussen de verschillende partijen en initiatieven.

Afspraken

De onderzoekers achten het van belang dat er op landelijk niveau afspraken over gepast gebruik worden gemaakt. Richtlijnen voor gepast gebruik zijn daarvoor niet voldoende. Er moet ook meer aandacht zijn voor de plaatsbepaling van een nieuw geneesmiddel in bestaande behandelrichtlijnen. ZIN heeft voor negen intramurale geneesmiddelen waarvoor VWS een [financieel arrangement](#) heeft afgesloten, gepast gebruik afspraken gemaakt met de relevante beroepsgroepen. Het gaat hier om afspraken over concentratie van het aanbod en indicatiestelling, plaatsbepaling binnen ten opzichte van andere geneesmiddelen en registraties.

Onduidelijk

Deze afspraken zouden volgens de onderzoekers nog wel wat duidelijker mogen worden opgesteld. Er is meer inzicht nodig in welke afspraken precies zijn gemaakt en hoe ze zijn verankerd. Dat geldt voor de afspraken die zorgverzekeraars afgelopen jaar hebben gemaakt met de meeste zorgaanbieders, over gepast gebruik van 'dure' geneesmiddelen. Ook deze afspraken zijn niet

publiek inzichtelijk, waardoor het onduidelijk is voor welke nieuwe medicijnen welke afspraken zijn vastgelegd en of dit effect heeft.